

Vergaderjaar 2025–2026

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 4345

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 mei 2026

Overeenkomstig de bestaande afspraken ontvangt u hierbij drie fiches die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissie voorstellen (BNC).

Fiche 1: Voorstel voor flexibele en snelle defensie-innovatie (AGILE)
(Kamerstuk 22 112, nr. 4344)

Fiche 2: Verordening EU-ruimtevaartagentschap

Fiche 3: Strategie Voor Gendergelijkheid 2026–2030 (Kamerstuk 22 112, nr. 4346)

De Minister van Buitenlandse Zaken,
T.B.W. Berendsen

Fiche 2: Verordening EU-ruimtevaartagentschap

1. Algemene gegevens

- a) *Titel voorstel:*
Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the European Union Space Services Agency and amending Regulation (EU) 2021/696
- b) *Datum ontvangst Commissiedocument:*
7 april 2026
- c) *Nr. Commissiedocument:*
COM (2026) 152
- d) *EUR-Lex:*
EUR-Lex – 52026PC0152 – EN – EUR-Lex
- e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevings-toetsing*
Niet opgesteld
- f) *Behandelingstraject Raad*
Raad voor Concurrentievermogen (COMPET)
- g) *Eerstverantwoordelijk ministerie:*
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, in nauwe samenwerking met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
- h) *Rechtsbasis:*
Artikel 189, lid 2 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)
- i) *Besluitvormingsprocedure Raad:*
Gekwalificeerde meerderheid
- j) *Rol Europees Parlement*
Medebeslissing

2. Essentie voorstel

a) *Inhoud voorstel*

De Europese Commissie (hierna: de Commissie) heeft een voorstel gepubliceerd voor een verordening inzake de *European Union Space Services Agency* en een wijziging van Verordening (EU) 2021/696 (hierna: het voorstel). Met dit voorstel beoogt de Commissie een zelfstandige en langdurige grondslag te creëren voor het huidige agentschap (huidig: *European Union Agency for the Space Programme* – EUSPA) van het ruimtevaartprogramma van de Europese Unie (hierna: EU). Volgens de Commissie is dit nodig omdat de huidige grondslag van het agentschap is opgenomen in Verordening (EU) 2021/696, die is gekoppeld aan het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2021–2027, terwijl het agentschap zelf niet aan die tijdsduur is gebonden. Het voorstel hangt nauw samen met het voorstel voor een Europees Concurrentievermogenfonds (ECF), dat op moment van schrijven in onderhandeling is in raadsverband als onderdeel van de onderhandelingen voor het MFK 2028–2034, en met het voorstel voor een verordening voor Veiligheid, Weerbaarheid en Duurzaamheid van Ruimtevaartactiviteiten in de Unie (hierna: EU Space Act), welke eveneens nog in onderhandeling is. Tevens wijzigt het voorstel Verordening (EU) 2021/696 door de bepalingen over het agentschap daaruit te verwijderen.

Het voorstel voorziet in een naamsverandering van *European Union Agency for the Space Programme* naar *European Union Space Services Agency*.

Het voorstel beoogt voortzetting van een aantal huidige kerntaken en toevertrouwde («*entrusted*») taken, en daarnaast het toevoegen van een aantal nieuwe taken, verdeeld in drie categorieën.

De eerste categorie betreft eigen kerntaken van het agentschap. Hieronder vallen beveiligingsaccreditatie via de *Security Accreditation Board* (SAB), het beheer van de Plaatsbepaling, Navigatie- en Tijdsbepaling-onderdelen (hierna: PNT, te weten, Galileo en EGNOS) en, in bepaalde gevallen, van aardobservatieonderdelen. Verder omvatten deze taken het beheer van de structuur voor beveiligingsmonitoring en van een gebruikersgemeenschap voor geautoriseerde gebruikers, activiteiten op het gebied van marktontwikkelingen gebruikersadoptie, technische ondersteuning aan de Commissie, en taken rond de toegang tot de *Public Regulated Service* van Galileo.

De tweede categorie betreft taken die de Commissie direct aan het agentschap toevertrouwt, waaronder het beheer en de exploitatie van de PNT-component, het beheer van de GOVSATCOM¹ Hub, en activiteiten voor de ontwikkeling van toepassingen op basis van ruimtevaartdata en -diensten, geïntegreerde toepassingen en data-ecosystemen. Nieuw zijn taken rond ontvangers en terminals ten behoeve van EU-ruimtevaartdiensten.

Een derde categorie betreft taken die de Commissie aan het agentschap toevertrouwt zodra het agentschap daarvoor operationeel gereed is. Deze omvatten beveiligingsondersteuning voor aardobservatie, contractbeheer voor de aardobservatiedienst voor overheidsgebruikers, het beheer en het verstrekken van beveiligde satellietcommunicatiediensten, en coördinatie van gebruikersaspecten binnen *Secure Connectivity*. Verder omvat dit diensten rond ruimteweer, *Space Surveillance and Tracking*, radiointerferentiemonitoring, het beheer van delen van subsidieovereenkomsten met het *EU Space Surveillance and Tracking* (EUSST)-partnerschap en operationeel beheer van de dienstencentra ervan, en ondersteuning rond toegang tot de ruimte, ruimtecommercialisering, technologische soevereiniteit, onderzoek en innovatie, en cyberbeveiliging. Ten slotte kan de Commissie later aanvullende taken toevertrouwen aan het agentschap, mits deze geen dubblures vormen en de efficiëntie verbeteren. Verder bevat het voorstel bepalingen over de organisatie en werking van het agentschap. Nieuw zijn de functie van «plaatsvervangend uitvoerend directeur» en het uit kunnen roepen van een crisisregime.

Het voorstel scherpt procedurele bepalingen aan voor de SAB, die de rol van de Commissie op onderdelen versterkt. Over personeelszaken en financiën zal de SAB niet langer zelfstandig kunnen beslissen zonder instemming van de Commissie, en de SAB kan niet zonder deelname van de Commissie bijeenkomen, tenzij de Commissie hier van tevoren mee instemt.

In het licht van dit gegroeide takenpakket voorziet dit voorstel in een aanzienlijke groei van het agentschap in budget (van ~€ 525 mln. naar ~€ 980 mln.) en personeel (van ~300 naar meer dan 500 FTE).

¹ GOVSATCOM (Governmental Satellite Communications) is de dienst voor het verstrekken van satellietcommunicatiecapaciteit aan overheidsgebruikers binnen de EU-instellingen en de lidstaten.

b) Impact assessment Commissie

Er is voor dit voorstel geen impact assessment uitgevoerd door de Commissie, omdat een uitvoerig impact assessment reeds is uitgevoerd voor het voorstel voor het ECF,² wat de grondslag vormt voor de inhoudelijke activiteiten van het EU-ruimtevaartprogramma en daarmee voor de impact van de voorgestelde taken voor het agentschap. Het voorstel bouwt daarnaast in belangrijke mate voort op de bestaande rechtsgrondslag en huidige taken van het agentschap. Bij de oprichting van EUSPA als onderdeel van de EU Ruimtevaartverordening van 2021 heeft destijds ook een impact assessment plaatsgevonden.³

Het kabinet kan zich vinden in de keuze om geen afzonderlijk impact assessment uit te voeren ten behoeve van dit voorstel, omdat de implicaties van het voorstel sterk verband houden met de EU-ruimtevaartinzet vanuit bijvoorbeeld het ECF, en aldaar de impact van de activiteiten reeds beoordeeld is. Het voorliggende voorstel voorziet daarbovenop slechts beperkt in additionele implicaties en lijken meer administratief en organisatiegericht van aard.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het Nederlandse ruimtevaartbeleid richt zich op het voor Nederland maximaliseren van de maatschappelijke, wetenschappelijke, economische en veiligheids-meerwaarde van het gebruik van het ruimtedomein. In de kabinetsreactie op de Lange-termijn Ruimtevaartagenda⁴ heeft het kabinet onderstreept dat ruimtevaart van wezenlijk belang is voor de welvaart, veiligheid en open strategische autonomie van Nederland en Europa, en dat de ruimte een strategisch, operationeel en betwist domein is. Het kabinet onderschrijft daarom de noodzaak van een samenhangend en toekomstbestendig ruimtevaartbeleid, met aandacht voor veiligheid, innovatie, wetenschap, verdienvermogen en internationale positionering. Met de inzet op zes missies levert de ruimtevaartsector een cruciale bijdrage aan meerdere Nederlandse maatschappelijke opgaven, waaronder economie, innovatie, energietransitie, digitalisering, internationale veiligheid, en klimaatadaptatie. Nederland beschouwt internationale, en specifiek Europese, samenwerking als een belangrijk onderdeel in het verwezenlijken van de ruimtevaartambities.

Het kabinet hecht aan een sterk Europees ruimtevaartbeleid en aan een optimale benutting van de toegevoegde waarde van het EU-ruimtevaartprogramma, waaronder satellietnavigatie, aardobservatie, beveiligde connectiviteit en omgevingsbewustzijn in de ruimte. Daarbij zet het kabinet in op een goed functionerende Europese interne markt voor ruimtevaart, op versterking van de technologische en industriële basis, op het stimuleren van innovatie en marktontwikkeling, en op goede toegang voor Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen tot Europese programma's en instrumenten. Het kabinet hecht daarbij in het bijzonder aan de complementariteit tussen het EU-ruimtevaartprogramma en het *European Space Agency* (ESA), dat Nederland beschouwt als belangrijke internationale organisatie voor technologische ontwikkeling, innovatie, industriële participatie en de versterking van de Europese en Nederlandse

² https://commission.europa.eu/document/download/147aea38-6aa2-40f2-851e-d25e824dc330_en

³ EUR-Lex – 52018SC0327 – NL – EUR-Lex

⁴ Lange-termijn ruimtevaartagenda (25 januari 2024) en Kabinetsreactie Lange-termijn ruimtevaartagenda (21 februari 2025)

ruimtevaartcapaciteiten. Het kabinet acht het daarbij van belang dat de uitvoering en ontwikkeling van het EU-ruimtevaartprogramma gepaard gaat met heldere *governance*, een duidelijke taakverdeling tussen de Europese Commissie, ESA, het EU-agentschap en de lidstaten met voldoende ruimte voor nationale bevoegdheden en verantwoordelijkheden en waarbij doublures voorkomen worden.

Het kabinet ziet ruimtevaart als kritische en *enabling technology* dat niet op zichzelf staat, maar juist oplossingen mogelijk maakt voor verschillende maatschappelijke opgaven rond o.a. veiligheid, weerbaarheid, klimaat, energie, mobiliteit en landbouw. Uitgangspunt voor het kabinet blijft dat Europese beleidsontwikkeling proportioneel moet zijn, moet aansluiten bij bestaande nationale en internationale kaders en dat onnodige overlap, regeldruk en institutionele onduidelijkheid moet worden voorkomen.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt het voorstel van de Commissie om te komen tot een zelfstandige en toekomstbestendige grondslag voor het agentschap voor het EU-ruimtevaartprogramma. Het kabinet onderschrijft het belang van continuïteit, rechtszekerheid en een stabiele institutionele basis voor de uitvoering van ruimtevaartactiviteiten van de Unie, mede gelet op het strategische belang van het ruimtedomein voor veiligheid, weerbaarheid, innovatie en het Europese concurrentievermogen. Dit sluit nauw aan op de Nederlandse ambities op ruimtevaartgebied, waarin Europese samenwerking op dit vlak dienend is voor het optimaal benutten van de meerwaarde voor Nederland. Dit voorstel raakt binnen het Nederlandse ruimtevaartbeleid aan het gebruik van satellietdata voor maatschappelijke opgaven en het verzilveren van groeikansen voor Nederlandse bedrijven.

Tegelijkertijd is het kabinet van oordeel dat het voorstel op onderdelen verduidelijking en aanscherping behoeft om te komen tot een evenwichtige *governance* van het Europese ruimtedomein.

Het kabinet kan zich vinden in het uitgangspunt om de rechtsbasis van het agentschap los te koppelen van de EU-programmapperiodes. Het kabinet zet zich er voor in dat de taken van het agentschap duidelijk worden afgebakend en dat nieuwe taken alleen worden toevertrouwd indien daarvoor een voldoende duidelijke beleidsmatige, juridische en financiële basis bestaat, en het agentschap hiervoor over de juiste faciliteiten en competenties beschikt, in het bijzonder voor taken die nieuw of uitgebreid zijn. Het kabinet zal zich ervoor inzetten dat de criteria die de Commissie hiervoor hanteert meetbaar, transparant en doelmatig zijn.

Het kabinet benadrukt het belang van een duidelijke taakverdeling tussen de Europese Commissie, het EU-agentschap, de ESA en de lidstaten. Het voorstel kent het EU-agentschap een bredere rol toe rond uitvoering, operationele veiligheid, gebruikerscoördinatie, marktontwikkeling, beveiligde connectiviteit, ruimtesurveillance, ruimteweer en radiointerferentiemonitoring. ESA bezit aanzienlijke expertise op het gebied van technologieontwikkeling. Het kabinet benadrukt de noodzaak van een duidelijke afbakening van taken van het EU-agentschap ten opzichte van ESA en zal zich daarom inzetten voor een scherpere afbakening van verantwoordelijkheden en voor een wederzijds versterkende samenwerking tussen beide organisaties, elk binnen hun eigen mandaat zonder duplicaties en overdracht van technologieontwikkelingstaken naar het EU-agentschap.

Het kabinet onderstreept ten sterkste de noodzaak van de onafhankelijkheid van de SAB, in het bijzonder omdat een toenemend aantal onderdelen van het EU-ruimtevaartprogramma een hoge mate van beveiliging vereisen. Het kabinet acht het van belang dat de onafhankelijkheid van de beveiligingsaccreditatie, alsmede een zorgvuldige institutionele balans tussen het agentschap en de Commissie, voldoende gewaarborgd blijven. Het kabinet zal zich inzetten voor verduidelijking van de bepalingen over de besluitvorming van de SAB, de gestelde eisen aan informatiedeling vanuit de SAB, en de gevallen waarin instemming van de Commissie vereist is. Het kabinet is kritisch over de inperking van de mogelijkheid van SAB-leden om bijeen te komen zonder de Commissie, tenzij de Commissie daar uitdrukkelijk vooraf mee instemt, en over de nieuwe bepaling dat in gerechtvaardigde situaties het uitblijven van een besluit van de SAB na 3 maanden wordt beschouwd als instemming. Deze aanpassingen kunnen naar het oordeel van het kabinet op gespannen voet staan met de onafhankelijkheid van de SAB. Het kabinet zal zich inzetten voor een nadere specificering van de situaties waarin deze bepaling mag worden ingeroepen. Het kabinet constateert dat het voorstel refereert aan *een* beveiligingsautoriteit in plaats van *de* beveiligingsautoriteit. Het kabinet zal zich inzetten voor eenduidige keuzes zonder proliferatie van nieuwe gremia op beveiligingsgebied.

Een belangrijk aandachtspunt voor het kabinet betreft de derde categorie taken die de Commissie aan het agentschap toevertrouwt mits het agentschap daar operationeel gereed voor is. Het voorstel bevat hiervoor geen uitgewerkte criteria, en over de precieze invulling van deze activiteiten wordt nog onderhandeld in ECF-verband. Het kabinet zal zich er voor inzetten dat de voorwaarden voor operationele gereedheid voldoende concreet zijn voor rekenschap, dat duidelijk is hoe dit besluit tot stand komt, en dat de wijze van toetsing van de randvoorwaarden voor continuïteit van de dienstverlening duidelijker in procedures worden verankerd.

Voor zover de Commissie in de toekomst aanvullende taken wil toevertrouwen aan het agentschap, is het kabinet van mening dat de Commissie in deze gevallen duidelijk moet aantonen hoe duplicatie met activiteiten elders wordt vermeden, dat efficiëntie wordt verbeterd, en dat dit niet leidt tot aanvullende kosten of regels. De vereiste middelen voor deze diensten dienen gevonden te worden binnen de kaders van de EU-begroting. Ook dienen voor deze nieuwe taken duidelijke criteria te worden gehanteerd over de afbakening van de opdracht, en ten aanzien van competenties en faciliteiten van het agentschap.

Het kabinet constateert dat het agentschap in het voorstel in toenemende mate een rol krijgt in operationele civiele dienstverlening. Het kabinet benadrukt dat de *governance* en inrichting van die dienstverlening robuust moet zijn, met duidelijke verantwoordelijkheden, goede mechanismen voor continuïteit en crisisbeheersing, en een transparante wijze waarop behoeften van gebruikers worden verzameld, gewogen en verwerkt. Het kabinet wijst daarbij op het belang van het verzamelen en implementeren van gebruikersfeedback vanuit lidstaten, in het bijzonder vanuit de verschillende aangewezen nationale competente autoriteiten. Deze competente autoriteiten verrichten voor een aantal EU-ruimtevaartdiensten een cruciale rol in de verstrekking van toegang tot die diensten aan de gebruikers hun land.

In onder meer de Raad van Bestuur en de SAB is Nederland vertegenwoordigd door een nationaal gedelegeerde. Het voorstel stelt zonder verdere onderbouwing dat een gedelegeerde slechts eenmalig herbenoemd kan worden. De maximale zittingsduur bedraagt daardoor acht

jaar. Het kabinet is van mening dat de keuze voor een gedelegeerde en diens zittingsduur een nationale keuze is en is kritisch ten aanzien van beperkingen hierin, in het bijzonder omdat ervaring en kennis van het agentschap en het dossier van waarde zijn om Nederland effectief te vertegenwoordigen, in het bijzonder op het complexe veiligheidsdossier.

Het kabinet acht tevens goede samenhang noodzakelijk met andere lopende EU-onderhandelingstrajecten, zoals de EU Space Act⁵ en in het bijzonder het ECF.⁶ Het kabinet acht het van belang dat het voorstel niet vooruitloopt op keuzes die in andere wetgevingstrajecten nog niet zijn afgerond. Het kabinet zet zich in voor meer duidelijkheid over de samenhang tussen deze ontwikkelende regelgeving, en voor het voorkomen van onnodige voorsortering in het voorstel op nog onbesliste onderdelen van andere voorstellen.

Verder benadrukt het kabinet dat de bredere rol van het agentschap rond marktontwikkeling, gebruikersadoptie, downstream toepassingen, data-ecosystemen, ontvangers, ruimtecommercialisering en technologische soevereiniteit in lijn wordt gebracht met de Nederlandse inzet op een sterk ruimtevaartecosysteem. Het kabinet verwelkomt dat deze elementen in het voorstel zijn opgenomen, omdat zij kunnen bijdragen aan het concurrentievermogen en het gebruik van ruimtevaartdata en -diensten. Het kabinet zal zich ervoor inzetten dat de uitwerking hiervan niet leidt tot onduidelijke overlap of belemmeringen met andere Europese of nationale initiatieven rond onderzoek en innovatief gebruik van ruimtevaartdiensten. Het kabinet ziet een kans in versterkte Europese samenwerking en kennisuitwisseling op dit vlak, en benadrukt tegelijkertijd dat het agentschap in deze gevallen de samenwerking dient te zoeken met nationale activiteiten.

Het kabinet wijst op kansen voor de Nederlandse internationale positionering op ruimtevaart-gebied, o.a. het *Galileo Reference Center* van het agentschap in Noordwijk, nabij ESA ESTEC.

Per saldo beoordeelt het kabinet het voorstel als een in beginsel positieve stap naar meer continuïteit en een stabielere institutionele basis voor het agentschap, maar met aandachtspunten op het gebied van *governance*, taakafbakening, operationele gereedheid, samenhang met activiteiten elders en de onafhankelijkheid van de SAB. Het kabinet zal zich in de onderhandelingen constructief inzetten om deze punten te verduidelijken en waar nodig aan te scherpen, zodat het voorstel aansluit bij de Nederlandse inzet voor een sterk, samenhangend en proportioneel Europees ruimtevaartbeleid.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Er is nog geen informatie bekend over de opvatting over dit voorstel in andere lidstaten.

Het Europees parlement heeft zich nog niet formeel uitgesproken. Naar verwachting zal het voorstel worden behandeld in de ITRE-commissie (Industrie, Onderzoek en Energie). De rapporteur is nog niet benoemd.

⁵ Fiche: Verordening voor de EU Space Act, 29 augustus 2025

⁶ Fiche: [MFK] Europees Concurrentievermogenfonds, 17 juli 2025

4. Beoordeling bevoegdheid, subsidiariteit en proportionaliteit

a) Bevoegdheid

Als onderdeel van de toets of de EU mag optreden conform de EU-verdragen toetst het kabinet of de EU handelt binnen de grenzen van de bevoegdheden die haar door de lidstaten in de EU-verdragen zijn toegedeeld om de daarin bepaalde doelstellingen te verwezenlijken. Het oordeel van het kabinet ten aanzien van de bevoegdheid is positief. Het voorstel is gebaseerd op artikel 189, tweede lid, van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (VWEU). Het kabinet kan zich vinden in deze rechtsbasis voor het voorstel, dat strekt tot het vaststellen van een zelfstandige grondslag voor het agentschap van het EU-ruimtevaartprogramma en tot wijziging van Verordening (EU) 2021/696.

Op het terrein van ruimtevaart is sprake van een parallelle bevoegdheid van de EU en de lidstaten, waarbij geldt dat het optreden van de Unie de lidstaten niet belet hun eigen bevoegdheid uit te oefenen (artikel 4, derde lid, VWEU).

b) Subsidiariteit

Als onderdeel van de toets of de EU mag optreden conform de EU-verdragen toetst het kabinet de subsidiariteit van het optreden van de Commissie. Dit houdt in dat het kabinet op de gebieden die niet onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie vallen of wanneer sprake is van een voorstel dat gezien zijn aard enkel door de EU kan worden uitgeoefend, toetst of het overwogen optreden niet voldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau kan worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang of de gevolgen van het overwogen optreden beter door de Unie kan worden bereikt (het subsidiariteitsbeginsel). Het oordeel van het kabinet is positief. Het voorstel heeft als doel het verstrekken van een langdurige grondslag voor het bestaande agentschap voor het EU-ruimtevaartprogramma en omvat de inrichting, taken en *governance* van het agentschap voor het EU-ruimtevaartprogramma en voorziet in de wijziging van Verordening (EU) 2021/696. Gelet op het grensoverschrijdende karakter van het EU-ruimtevaartprogramma en de noodzaak van een uniforme institutionele en juridische basis voor de uitvoering van ruimtevaartactiviteiten van de Unie, kunnen de doelstellingen van het voorstel niet voldoende door de lidstaten afzonderlijk worden verwezenlijkt. Deze doelstellingen hebben een intrinsiek landenoverstijgend karakter en kunnen, vanwege de schaal, samenhang en het Uniekarakter van het ruimtevaartprogramma, beter op het niveau van de Unie worden bereikt. Een zelfstandige grondslag voor het agentschap en een geharmoniseerde regeling van diens taken en *governance* liggen daarom op Unieniveau in de rede. Door het centraal beleggen van meerdere operationele aspecten van het EU-ruimtevaartprogramma bij dit agentschap worden kennis, competentie en facilitering gebundeld, wat kan bijdragen aan een effectieve en efficiënte verrichting van de taken ten dienste van de EU ruimtevaartinzet. Om die redenen is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

Als onderdeel van de toets of de EU mag optreden conform de EU-verdragen toetst het kabinet of de inhoud en vorm van het optreden van de Unie niet verder gaan dan wat nodig is om de doelstellingen van de EU-verdragen te verwezenlijken (het proportionaliteitsbeginsel). Het oordeel van het kabinet is positief. Het voorstel heeft als doel het

verstrekken van een langdurige juridische grondslag voor het bestaande agentschap van het EU ruimtevaartprogramma en omvat de inrichting, taken en *governance* van het agentschap voor het EU-ruimtevaartprogramma en voorziet in de wijziging van Verordening (EU) 2021/696. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstellingen te bereiken, omdat het voorstel voorziet in een duidelijke institutionele basis voor het agentschap en in een juridisch kader voor de toedeling en uitvoering van taken die samenhangen met het EU-ruimtevaart-programma en daarmee verbonden diensten. Enkele activiteiten rond het ontwikkelen van het gebruikerssegment raken aan nationale inzet, maar vormen geen belemmering. Bovendien gaat het voorgestelde optreden niet verder dan noodzakelijk, omdat de bestaande bevoegdheidsverdeling hier ongewijzigd blijft en er geen onnodige administratieve lasten worden opgelegd aan lidstaten door de stapsgewijze taakoverdracht. Verder dient het voorstel tot het borgen van de operationele continuïteit.

5. Financiële consequenties, gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Consequenties EU-begroting

De Commissie stelt voor de bijdrage van de Unie aan het agentschap voor de periode 2028–2034 aanzienlijk te verhogen ten opzichte van de periode 2021–2027. Uit de financiële toelichting volgt dat het totale budget van het agentschap stijgt van circa EUR 525 miljoen in de periode 2021–2027 naar circa EUR 980 miljoen in de periode 2028–2034. Dit voorstel voorziet daarmee in een toename van het jaarlijks budget van ca. € 114 mln. naar ca. € 167 mln. per jaar en personeel van het agentschap, van ~300 naar meer dan 500 FTE. De Commissie koppelt deze groei aan de voortzetting van bestaande taken en aan nieuwe of uitgebreidere taken binnen de toekomstige Europese ruimtevaartarchitectuur. Mogelijke aanbestedingen en inkopen waarvoor het agentschap verantwoordelijk is vallen hier niet onder. Deze middelen zullen moeten worden gevonden binnen het Meerjarig Financieel Kader 2028–2034. Het kabinet constateert dat het voorstel een aanzienlijke groei van budget en personele capaciteit van het agentschap voorziet. Gezien de verbreding van taken acht het kabinet het begrijpelijk dat het voorstel budgettaire en operationele consequenties heeft mits voldoende wordt onderbouwd.

Het kabinet is van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Het kabinet wil niet vooruit lopen op de integrale afweging van middelen na 2027. Daarnaast moet de ontwikkeling van de administratieve uitgaven in lijn zijn met de ER-conclusies van juli 2020 over het MFK-akkoord. Het kabinet is over het algemeen kritisch over de stijging van het aantal EU-werknemers, maar heeft voor wat betreft dit voorstel begrip voor stijging gelet op het groeiend aantal taken en de aard ervan, mits voldoende onderbouwd.

b) Financiële consequenties (incl. personele) voor Rijksoverheid en/ of medeoverheden:

EUSPA wordt gefinancierd vanuit het lopende MFK. Er worden op basis van het voorstel geen directe extra kosten verwacht voor de rijksbegroting of medeoverheden. Nederland is gastheer van twee EUSPA-faciliteiten, te weten het *Galileo Reference Centre* in Noordwijk en het recent geopende *Galileo Sensor Station* op Bonaire. In de afspraken met EUSPA levert Nederland hier een bijdrage voor het realiseren van deze faciliteiten. Deze

afspraken zijn separaat contractueel vastgelegd, en het voorstel leidt niet tot kostenverhogende aanpassingen hierin. Eventuele budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van de beleidsverantwoordelijke departementen, conform de regels van de budgetdiscipline.

c) Financiële consequenties en gevolgen voor regeldruk voor bedrijfsleven en burger

Het voorstel betreft in hoofdzaak de inrichting, taken en *governance* van een EU-agentschap en leidt daarom niet direct tot brede administratieve lasten voor burgers.

Ook voor bedrijven lijken de directe regeldrukeffecten van dit voorstel op zichzelf beperkt. Wel kan het voorstel indirect gevolgen hebben voor uitvoeringslasten of andere financiële lasten voor bedrijven, bijvoorbeeld indien het agentschap in de toekomst aanvullende taken krijgt in samenhang met andere nog lopende EU-trajecten. In het voorstel wordt daarnaast de mogelijkheid genoemd dat het agentschap voor bepaalde diensten vergoedingen of leges in rekening kan brengen. De precieze reikwijdte en grondslag daarvan behoeven nog nadere verduidelijking. Het kabinet acht het van belang dat eventuele lasten voor bedrijven, kennisinstellingen en gebruikers proportioneel blijven en voldoende worden onderbouwd.

Reactie op advies ATR

Het Adviescollege toetsing regeldruk kwam tot de volgende adviespunten aanzien van het voorstel. Het college onderkent dat het in beeld brengen van de regeldrukeffecten van het Commissievoorstel niet goed mogelijk is vanwege het ontbreken van een impact assessment. Het geeft aan dat meer inzicht in die effecten op de volgende manier kan worden verkregen:

1. Dring aan bij de Commissie om voordat het voorstel in stemming wordt gebracht alsnog een impact assessment te maken zodat de regeldrukgevolgen van het voorstel goed in beeld zijn.
2. Maak inzichtelijk welke uitvoerende partijen, contractpartners en operators te maken kunnen krijgen met verplichtingen die ontstaan uit hoofde van de nieuwe taken en bevoegdheden van EUSPA.
3. Licht toe hoe wordt voorkomen dat er overlap ontstaat tussen de bevoegdheden van EUSPA met betrekking tot contract- en overeenkomstenbeheer enerzijds en anderzijds de bevoegdheden en werkzaamheden van andere Europese of nationale entiteiten.
4. Maak inzichtelijk welke partijen moeten voldoen aan de verplichting om crisisparaatheidsmaatregelen te nemen en wat dit inhoudt voor deze partijen.

Het kabinet neemt deze aanbevelingen ter harte in de verdere onderhandelingen over dit voorstel. De punten sluiten aan bij de inzet van het fiche om meer duidelijkheid te verkrijgen over de concrete invulling van (toevertrouwde) taken, en de organisatie van het agentschap. Het kabinet erkent de opmerking van de ATR dat ook nadere duidelijkheid nodig is ten aanzien van regeldrukgevolgen. Het kabinet zal zich tijdens de onderhandeling inzetten op nadere verduidelijking op dit vlak.

d) Gevolgen voor concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

Het voorstel kan bijdragen aan het Europese concurrentievermogen doordat het agentschap een bredere rol krijgt in de uitvoering van ruimtevaartdiensten en in aanpalende taken op het gebied van marktontwikkeling, gebruikersadoptie, downstream toepassingen,

data-ecosystemen, ontvangers, terminals, commercialisering en technologische soevereiniteit. Daarmee kan het voorstel bijdragen aan een sterker Europees ruimtevaart-ecosysteem en aan een betere benutting van de economische en innovatieve waarde van het EU-ruimtevaartprogramma.

Ook kan de bundeling van krachten en het samenbrengen van kennis en expertise binnen het agentschap bijdragen aan de slagkracht van het agentschap en daarmee van het EU-ruimtevaartprogramma als geheel. Tegelijkertijd blijft het van belang dat de uitwerking van deze taken goed aansluit op bestaande instrumenten en niet leidt tot onduidelijke overlap met andere organisaties, waaronder ESA, of tot onnodige lasten voor bedrijven en kennisinstellingen.

Het voorstel heeft een duidelijke geopolitieke relevantie. Het agentschap krijgt een prominentere rol in de uitvoering van taken op het gebied van beveiligde connectiviteit, overheidsspecifieke diensten, ruimteweer en *Space Surveillance and Tracking*. Deze componenten van het EU-ruimtevaartprogramma leveren een cruciale bijdrage aan de weerbaarheid van gebruik van de ruimte in Europa, en versterken de Europese open strategische autonomie op ruimtevaartgebied.

6. Implicaties juridisch

a) Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid (inclusief toepassing van de lex silencio positivo)

Het voorliggende voorstel regelt in hoofdzaak de inrichting, taken, *governance* en rechtspositie van het agentschap voor het EU-ruimtevaartprogramma en wijzigt Verordening (EU) 2021/696. Het voorstel is rechtstreeks toepasselijk en brengt op zichzelf geen noodzaak mee tot aanpassing van nationale of decentrale wet- en regelgeving in Nederland. Ook met betrekking tot de rol die Nederland als gastland heeft voor o.a. het *Galileo Reference Centre* worden geen aanpassingen voorzien.

b) Gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen, incl. NL-beoordeling daarvan

Het voorstel voorziet niet in gedelegeerde of uitvoeringshandelingen.

c) Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en besluiten) met commentaar t.a.v. haalbaarheid

De voorgestelde verordening treedt in werking op de twintigste dag na publicatie in het Publicatieblad van de Europese Unie en is van toepassing vanaf 1 januari 2028. Daarbij is van belang dat het voorstel overgangsbepalingen bevat waarmee de lopende activiteiten, overeenkomsten, verplichtingen en bestuursstructuren van het huidige agentschap onder Verordening (EU) 2021/696 worden voortgezet. Daarmee wordt voorzien in juridische continuïteit tussen het huidige en het nieuwe kader.

Het kabinet beoordeelt de voorgestelde termijn als haalbaar en acceptabel.

d) Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling

Het voorstel voorziet in een vijfjaarlijkse evaluatie van het functioneren van het agentschap. Daarbij wordt onder meer gekeken naar de prestaties van het agentschap in relatie tot zijn doelstellingen, mandaat, taken,

governance en locaties, alsook naar de onafhankelijkheid en autonomie van de *Security Accreditation Board*.

Tevens omvat deze analyse de evaluatie van de noodzaak van het voortbestaan van het agentschap, of het delegeren van taken en activiteiten eraan. Het kabinet onderschrijft de waarde van periodieke evaluaties, mede met het oog op het lerend vermogen van het agentschap en de Commissie, en de mogelijkheid om de *governance* en taakafbakening zo nodig bij te stellen.

e) Constitutionele toets

Niet van toepassing.

7. Implicaties voor uitvoering en/of handhaving

Het voorstel heeft in hoofdzaak betrekking op de interne organisatie en taakuitoefening van een EU-agentschap en leidt daarom niet direct tot nieuwe nationale uitvoerings- of handhavingsverplichtingen.

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

Geen implicaties voor ontwikkelingslanden anders dan implicaties voor derde landen in het algemeen.